

Benefice očima režiséra Iva Paukerta

V takový krásný společnosti...

Bylo to v létě roku 1966, kdy jsme přistoupili k realizaci bláznivého nápadu obou Jiříků, že premiéry dvou nových her budou následovat po sobě ve středu a ve čtvrtek. Už v září nám ale došel smích. Já zkoušel Benefici od 9 do 13 hodin, Jiří Menzel Dábla z Vinohrad od 13 do 17. Prolongace zkoušek nebyly možné vzhledem k repertoárovým představením.

Předcházela řada porad (během jedné jsem poprvé ochutnal whisky s obrázkem růží), při kterých mi bylo autorem slíbeno, že už nic nestojí v cestě, aby byla dokončena druhá polovina hry. Pak se začalo zkoušet. S pomocí inspicienta Vladimíra Hrabánka a vrchního osvětlovače Vlasty Duška jsme zdolávali, jak se tehdy říkalo, chyby růstu. Statečný výkon podala malá Magda Křížková, když před premiérou Miša Polák „transponoval“ úvodní písničku Toulavi zpěváci o kvartu výš a ona se neuskřtila. Fascinovala mě sóla na klarinet a pumpky Ferdý Havlíka, improvizací schopnosti Evžena Jegerova, naivní něžnost Zuzany Burianové a hlavně a především Jiří Suchý. Jeho a Šlitrovi písničku Kamarádi pokládám dodnes za textářský skvost.

Bylo mi v Semaforu dobře – no nedivte se prosím Vás, v takový krásný společnosti...

Po čtyřiceti letech vzpomíná
Ivo Paukert

pozn. editora

Hra Benefice měla premiéru 28. září 1966, den předtím než se na prknech Semaforu objevil Dábel z Vinohrad. Je slavný příběh, kterak si oba Jiří hodili minci o to, kdo z nich uvede svůj pořad první – a vyhrál Jiří Suchý. Benefice byla hrou pro dva, vlastně pro tři, respektive pro pět ... nebo jak to nakonec bylo? Dábel Šlitr si do své hry vzal hned pár děvčat najednou a tulák Suchý si do té své vzal ... vlastně také pár děvčat, dvě děvčata, která ale představovala jen jednu jedinou, jež přes přestávku až nebezpečně dospěla.

Synopse byla jednoduchá, tulák (Jiří Suchý) a jeho dětská přítelkyně Kača (Lenka Hartlová nebo Magda Křížková) chodí světem, zpívají písničky, hrají trošku zvláštně pojatého Hamleta a Fausta a také maličko stárnou (z malé dívky během pauzy vyrostle Zuzana Burianová). Jediní další, kdo se ve hře kromě těchto dvou postav objeví, jsou dva poněkud natvrdlí hrobníci a drábové. Hráli je Ferdinand Havlík s Evženem Jegerovem a

později je vystřídali Miloslav Šimek a Jiří Grossmann. Střídali je za situace pro Semafor ne úplně ideální, protože se tehdy vyostřil spor o hudební názor mezi Šlitrem a Havlíkem. Šlitr se nadchnul pro nastupující big beat a jazzman Havlík s ním nesouhlasil. Na čas proto musel Semafor opustit, Šlitr si postavil beatovou skupinu a Benefici před stažením z repertoáru zachránil jednak Country Beat Jiřího Brabce, a právě také Grossmann se Šimkem. Došlo tak k ojedinělé spolupráci S+Š s G+Š, kterou z historie Semaforu bohužel známe jen v několika ojedinělých případech. Grossmann nazpíval se Suchým jedinou písničku, Tommyho (Vánoční kovbojskou), zahrál si také ve filmu Zločin v šantánu a Šlitr ilustroval knížku povídek Š+G. Tim vyčet společných aktivit těchto dvojic prakticky končí. Bohužel.

Ale vraťme se k Benefici.

Semafor se samostatnými programy svých hlavních hvězd přišel v době vrcholu svého tvůrčího úsilí. S+Š prvním Jonášem dokázali, že si na jevišti vystačí sami dva, potvrdili to i Recitalem 64. Nejambicióznější projekt té doby, Dobře placená procházka, sklízel ovace kritiky i diváků, a teď přišli se svými solovými vystupy. Obě hry měly veliký úspěch, Benefice odehráli 136 repríz, Dábla z Vinohrad (po obnovení premiéry v září 1968) 118 repríz. Přesto přišly hry v době, kdy módní zájem o firmu S+Š začínal pomalu slábnout. Tedy v žádném případě ne na prknech Semaforu, ale spíše na deskách. Je to ironie, protože skladby, které zazněly speciálně v Benefici, patří k tomu nejlepšímu, co Suchý se Šlitrem napsali, jak po stránce textové, tak hudební. A zatímco z Dábla Supraphon vydal za Šlitrova života prakticky jedinou EP desku se čtyřmi písněmi, hudebně Benefice vyšla na deskách téměř celá. Suchému se Zuzanou Burianovou vyšel singl Neotálej / Nedělejte ze mě chudinku (Supraphon 0130139, 1967), s Lenkou Hartlovou, která dostala na deskách přednost před Magdou Křížkovou, postupně vyšly Tulák / Kdo ví... (Supraphon 0130140, 1967), Toulavi zpěváci / Kamarádi (Supraphon 0130141, 1967). Na vzácném albu Toulavi zpěváci (Supraphon 0199891, 1969) se navíc ze hry objevily skladby Píseň Hamleta o hvězdách, Máme rádi zvířata, Sádlo na chleba a Na rezavém dvojplošniku. K Dvojplošniku (tentokrát s Magdou Křížkovou) a Kamarádům se Suchý vrátil ještě znovu v roce 1971, kdy vyšla další ze vzácných desek EP Jiří Suchý zpívá pro Divadlo hudby (Supraphon 0330501).

Staly se písničky z Benefice hity? Podle dobových tabulek už dnes těžko říct. Světové žebříčky jako New Musical Express (Velká Británie) a Billboard (USA) měli 50 nebo 100 pozic, ale v našich skromných československých poměrech jsme museli vystačit s Top 10 Supraphonu. Tam se skladby neobjevily, takže mezi nejprodávanější tituly z tohoto hlediska nepatřily. Nesmime ale zapomenout na legendární Houpačku manželů Černých, ve které se objevily Toulavi zpěváci (srpen 1967), Neotálej (září 1967) i Nedělejte ze mě chudinku (listopad 1967). V hodnocení kritiků, které v té době časopis Melodie ještě otiskoval, si zaslouženě nejlépe vedla skladba Kamarádi (3. pozice v srpnu 1967), dále Toulavi zpěváci (pozice 7), Neotálej (10) a Nedělejte ze mě chudinku (12). Na jednu stranu to hity určitě nebyly, doba šlagrů Motýla, Oči sněhem zavátých nebo Včera neděle byla už pominula, ale je pravdou, že písničky nejlépe prověřil čas a kdo by i dnes neznal jmenno melodii *My jsme jen zpěváci, zpěváci toulavi, co máme na práci, to každéj moulá ví ...*

Lukáš Berný

FAUST. Jenomže čím se budem bít?
VALENTÍN. Klackem!
(Obrátí se o odjezdu vlevo)
FAUST (odjezde vpravo)
(Vzápětí se vrací Valentín z levé strany a vleče za sebou mohutný kyj. Faust přichází zprava a soustředěně nožemček ztleskčuje uhlídný klacíček. Uprostřed sedí se oba soci sletnou. Teprve teď zaznamení Faust. Valentínovu zbraň. Valentín využije jeho útku a zakřičí: Do toho! – Pak se obrátí, aby zvedl kyj, zjistí však, že je to nad jeho síly – Faust zpozoruje, že je ve výhodě, přiskočí k Valentínovi, který zatím zápolí s kládou, srazi mu piklaubou a utluče ho svým klacíčkem. Valentín klesá k zemi. Faust frjensky odhazuje klacíček a prospěvuje si píseň My funny Valentine) FAUST. Hrobačič!

semaFOR

semaFOR